

**WERELD
GOEDE WIL
COMMENTAAR**

**DE UNIVERSELE VERKLARING
VAN DE RECHTEN VAN DE MENS
WEGWIJZER NAAR VRIJHEID**

Nummer 25

2009

WERELD GOEDE WIL COMMENTAAR

Een bulletin over actuele stromingen van wereldproblemen

No. 25 DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS: WEGWIJZER NAAR VRIJHEID

Deze verklaring is gebaseerd op het feit, dat de mens de vrijheid moet hebben om zich in alle opzichten ten volle te ontwikkelen en door gezamenlijke inspanning het niveau van de menselijke waardigheid te veroveren. Wij moeten nog veel doen om de rechten, die in deze Verklaring worden uiteengezet, ten volle te bereiken en de rechten te garanderen.

Daar wij hier onze inspanning voor deze Verklaring van Mensenrechten in vervulling doen gaan, moeten wij ons tegelijkertijd opnieuw wijden aan de onvoltooide taak die voor ons ligt. Wij kunnen nu met nieuwe moed en inspiratie verder gaan om een internationaal verdrag betreffende mensenrechten en verordeningen voor het verwezenlijken van mensenrechten tot stand te brengen.

Eleanor Roosevelt

*Wereld Goede Wil Commentaar wordt niet aangeboden bij abonnement;
Het wordt gefinancierd door de vrijwillige bijdragen van mannen en vrouwen
van goede wil. Om komende uitgaven of meer exemplaren van deze uitgave
te ontvangen kunt u contact opnemen met:*

WERELD GOEDE WIL

www.worldgoodwill.org

Email:	Email:	Email:
Worldgoodwill.us@lucistrust.org	worldgoodwill.uk@lucustrust.org	neva@lucistrust.org

120 Wall St
24th Floor
New York, NY 10005
AMERIKA

3 Whitehall Court
Suite 54
London SW1A 2EF
ENGELAND

40 Rue du Stand (1ère)
Case Postale 5323
CH-1211 Genève 11
ZWITSERLAND

DE DOELEINDEN VAN WERELD GOEDE WIL

Mannen en vrouwen overal te stimuleren en aan te moedigen tot het vestigen van juiste menselijke verhoudingen tussen rassen, naties, en rangen door een intelligent begrip en passende communicatie.

Mannen en vrouwen van goede wil te helpen bij hun studies van wereldproblemen en bij de doeltreffende toepassing daarvan op deze problemen van goede wil, samenwerking en eerlijk delen ten behoeve van het algemeen goede.

Samen te werken met andere organisaties aan opbouwende activiteiten die bijdragen aan wereldeenheid, stabiliteit en juiste menselijke verhoudingen.

Up-to-date informatie over opbouwende lopende acties beschikbaar te stellen in de belangrijkste gebieden van het menselijk leven door het publiceren van een kwartaalblad.

Een goede wil Commentaar te maken over thema's die van wereldbelang zijn.

Helpen bij het vestigen van goede wil als de grondtoon van de nieuwe beschaving.

Een wereldwijde verzendlijst opstellen van mannen en vrouwen van goede wil.

Het werk van de Verenigde Naties en hun Gespecialiseerde Agentschappen steunen als de beste hoop voor een verenigde, vreedzame wereld.

WERELD GOEDE WIL is een activiteit van de **LUCIS TRUST**, een opvoedkundige organisatie zonder winstoogmerk, opgericht in de VS in 1922.

De Lucis Trust staat op het rooster van de Economische en Sociale Raad van de Verenigde Naties. Wereld Goede Wil is een goedgekeurde, niet-gouvernementele Organisatie binnen de Afdeling Algemene Informatie van de Verenigde Naties.

DE UNIVERSELE VERKLARING VAN DE RECHTEN VAN DE MENS WEGWIJZER NAAR VRIJHEID

Inleiding

Iets meer dan 200 jaar geleden schreef Thomas Paine een boek, getiteld: *Rechten van de Mens*. Daarin betoogt hij, dat mensenrechten onvervreemdbaar zijn voor alle mensen, en dat het enige doel van de regering is de rechten van afzonderlijke personen te waarborgen. Natuurlijk was hij niet de eerste denker die in deze termen sprak. Anderen, zoals John Locke, waren hem voorgedaan; en ideeën die kunnen leiden tot het moderne begrip mensenrechten kunnen historisch teruggevoerd worden tot documenten als het Edict van Ashoka (de keizer die het grootste deel van India bestuurde van 273 tot 232 v.Chr.), en de verklaring, in 539 v.Chr. gepubliceerd door de Perzische keizer, Cyrus de Grote. Toch was het pas tegen de tijd dat Paine schreef, dat men begon Mensenrechten te aanvaarden als een begrip, dat niet alleen van toepassing was op een elite, maar op alle mensen.

Nu leven wij in een tijd waarin mensenrechten in vele gebieden als normaal beschouwd worden, en gezien worden als de bruikbaarste manier om moraal in de publieke sfeer te waarborgen. Zozeer, dat zelfs in landen waar regeringen tiranniek zijn, zij zich toch verplicht voelen hun mensenrechten documenten te verdedigen. Het is gemakkelijk te onderschatten wat een enorme vooruitgang dat is. Veel van de verdienste voor dat feit is te danken aan de wereldwijde invloed, die de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (hierna UVRM) in de zestig jaar van haar bestaan heeft bereikt. Geschreven in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, was het bedoeld om uitvoering te geven aan de bepalingen van het Handvest van de Verenigde Naties aangaande mensenrechten. Het is een soort gouden standaard geworden, waartegen het nationale gedrag wordt afgemeten.

In het licht van deze wijd verbreide invloed is het de moeite waard vanuit een spirituele hoek wat nauwer naar de Verklaring te kijken. Wij leven in een tijdperk waarin spiritualiteit in feite niet meer uitsluitend geïdentificeerd wordt met geloofstradities, zozeer dat het nu heel normaal wordt om over mensen buiten de grote godsdiensten als duidelijk spiritueel te spreken. Natuurlijk hebben degenen die zich uitdrukkelijk met een specifieke geloofstraditie identificeren ook een zelfde recht op dit perspectief. De reden om het commentaar op deze manier scherp in beeld te brengen, is, dat het volkomen duidelijk is, dat de UVRM op zich een belangrijke uiteenzetting van spirituele waarden is, en het in deze termen recht heeft op aandacht en onderzoek.

Voordat we naar de Verklaring zelf kijken, zijn we gerechtigd te vragen wat de ultieme basis van rechten is. In de geschriften van Alice Bailey wordt verwezen naar het Beginsel van Essentiële Goddelijkheid. Dat kan geïnterpreteerd worden als het idee, dat ieder afzonderlijk bewust wezen een manifestatie is van het Ene Leven, een uitdrukking van het Goddelijke Doel, dat in de Kosmos immanent is. Aldus is ieder wezen op de diepst mogelijke manier even waardevol. Dit is de basis voor de bewering, in Artikel 1 van de Universele Verklaring weergegeven, dat “*Alle mensen vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren worden...*” (*nadruk toegevoegd*), met andere woorden, het begrip dat mensenrechten universeel zijn. Dat kan het *meest* controversiële element van de Verklaring zijn. Door deze fundamentele gelijkheid voor alle mensen op te eisen stijgt het uit boven alle verschillen van cultuur en religie.

Indien het beginsel van gelijkheid controversieel is, dan is het beginsel van vrijheid, ook in Artikel 1 uiteengezet, al even fundamenteel. Vrijheid is noodzakelijk voor het gedijen

van alle andere spirituele waarden en capaciteiten, die door heel de Verklaring genoemd worden. Het is gemakkelijk te veronderstellen, dat wij begrijpen wat vrijheid inhoudt. Maar doen we dat werkelijk? Alice Bailey maakt een duidelijk onderscheid tussen de persoonlijkheid die op de alledaagse aangelegenheden van de wereld gericht is, en de Ziel, die de verbinding met de Goddelijkheid verschaft, en de ultieme bron van bewustzijn is. De persoonlijkheid kan vrijheid beschouwen als gevrijwaard zijn van despotische dwang door andere persoonlijkheden. Maar er is nog veel meer dan dit wat het mysterie vrijheid betreft. Het is beslist het meest diepzinnige spirituele beginsel, dat overal in de Verklaring genoemd wordt. Hier volgen twee aanhalingen die het waard zijn er diep over na te denken: (N.B. in de eerste aanhaling wordt de term “ego” gebruikt om te verwijzen naar wat Alice Bailey de persoonlijkheid noemde). “Ware vrijheid is geen vrijheid om alles te doen wat je maar wilt: vrijheid is vrijheid van wat wij als ego’s willen. Het is bevrijding van het ego, niets minder! Wanneer het ego wordt losgelaten verandert het probleem van zelf in de realisatie van het Zelf – onze Goddelijke spirituele realiteit”.

(Uit: www.soulprogress.com/html/Undoing/Intro.shtml)

“Het beginsel vrijheid is een doordringende energie die op een onovertroffen wijze de stoffelijke bestanddelen kan doordringen. ... Dit vrijheidsbeginsel is een van de eigenschappen van de Godheid (zoals wil, liefde en denkvermogen) waarvan de mensheid totnogtoe weinig weet. De vrijheid waarvoor de mensen vechten is een van de laagste aspecten van deze kosmische vrijheid, die verbonden is met enkele grote ontwikkelingen in de evolutie, waardoor het leven of het geestelijke aspect de kans krijgt zich te bevrijden van de inwerking, het contact en de invloed van de stoffelijke bestanddelen”. (Alice Bailey: *De Stralen en de Inwijdingen*, Eng. p. 416)

Doordat vrijheid een grotendeels onverkend mysterie is, hebben wij nog geen helder beeld van een maatschappij waarin iedereen, stuk voor stuk, waarlijk vrij is. Maar als wij de hint van de eerste aanhaling nemen, dat een persoon die vrij is werkelijk onzelfzuchtig is, dan kunnen wij ons op zijn minst een voorstelling gaan maken van een maatschappij waarin iedere persoon altijd werkt voor het welzijn van het Geheel, waar het Geheel beslist niet minder is dan de gehele mensheid (een andere manier om het beginsel broederschap aan te duiden, ook aangehaald in Artikel 1) en dat ook alle andere soorten omvat.

Wij zullen op deze beginselen terugkomen wanneer wij gedetailleerder naar de Verklaring kijken. Laten wij nu de vraag overwegen wat een recht is. Op het eerste gezicht schijnt het een soort aanspraak te zijn, dat een individuele persoon kan maken op de maatschappij waar hij deel van uitmaakt. Deze aanspraak wordt gewoonlijk gezien als tot de regering gericht. Maar als wij het begrip, dat in de Amerikaanse Verklaring van Onafhankelijkheid duidelijk wordt gemaakt, serieus nemen, dat regeringen door de geregeerden gevormd of vernietigd kunnen worden, en regeren met instemming van de geregeerden, dan zouden we zeggen, dat het opeisen van een recht tenslotte betekent, dat men het recht van zijn medeburgers eist. Zo bezien handelt de regering simpel als het mechanisme waardoor deze eis wordt overgebracht, en waardoor deze ten slotte wordt geëffectueerd. Deze tenuitvoerbrenging wordt uitgevoerd door de wet, wat wil zeggen, dat binnen de wetten van een natie specifieke vorm aan rechten gegeven moet worden. In latere hoofdstukken zullen wij even naar een paar voorbeelden hiervan kijken. Maar wij moeten niet vergeten, dat voordat er in een wet de juiste vorm aan gegeven wordt, en zij door regeringen ten uitvoer worden gebracht, rechten vooral zijn wat wij van onze medeburgers vragen jegens ons te doen, evenals wij op onze beurt jegens hen moeten doen.

Het bovenaangehaalde idee, dat regeringen regeren met instemming van de geregeerden, leidt vanzelf tot bespiegeling over de geschiktheid van de verschillende regeringsstelsels met betrekking tot het ten uitvoer brengen van rechten. Is democratie het beste politieke stelsel om mensenrechten te garanderen? Dat zou men wel denken, gegeven het feit dat democratie het stelsel is, dat zich het meest openlijk bezig houdt met het mondig maken van de individuele persoon, en, zoals hierboven voorgesteld, zijn mensenrechten er overal voor iedereen, en wat ieder van zijn medeburgers kan verwachten, zoals door bemiddeling van de regering tot stand gebracht. Dat suggereert dat de UVRM vooral geschikt is voor democratische maatschappijen. Meer redenen daarvoor kunnen ontleend worden aan een overweging van de verschillende soorten maatschappijen die mogelijk zijn. Dat helpt ook te onthullen dat het zich voordoen van Mensenrechten een belangrijke spirituele gebeurtenis in de planetaire geschiedenis is.

Zonder in te gaan op de oneindige verscheidenheid van denkbare politieke arrangementen kunnen we een heel groot onderscheid maken tussen drie verschillende maatschappijsoorten, met betrekking tot waar zij hun soevereine autoriteit plaatsen. Het eerste soort maatschappij, de monarchie, is een soort, dat de soevereine autoriteit in een enkele persoon plaatst – letterlijk, de soeverein of monarch. In historische termen zijn deze maatschappijen nu grotendeels verdwenen. De heersende opvatting in oude maatschappijen van dit soort was dat de monarch zijn of haar autoriteit rechtstreeks aan goddelijke bronnen ontleende – hetzij door letterlijk een God te zijn, zoals sommige Farao's van Egypte, of door op de een of andere manier door God uitverkoren te zijn. Dit idee werd in Christelijke monarchieën geformaliseerd als het Goddelijke Recht van Koningen. Je zou kunnen zeggen dat, in een monarchie, ook al hebben de onderdanen rechten, de rechten van de koning (of keizer, tsaar, enz.) daaraan voorbijgaan.

In de loop van de tijd schoven maatschappijen op naar stelsels, waarin de soevereine autoriteit binnen een kleine groep gevestigd was, die aanvankelijk ten minste, gewoonlijk ook de monarch insloot. Dit stelsel wordt oligarchie genoemd, wat betekent, de regering van de weinigen, en deze kleine groep kan gekenmerkt worden door koninklijke waardigheid, rijkdom, familie, militaire macht of religieuze autoriteit. Een welbekend historisch document dat feitelijk de overgang van een monarchie naar een oligarchie toont is de Magna Charta van 1215, die de beperkingen van de macht uiteenzet van Koning Jan van Engeland, beperkingen die hij van zijn edelen moest accepteren. Hier zien we een verschuiving van de aan de koning verleende voorrechten naar het verlenen van die voorrechten aan een kleine groep.

Als we tenslotte bij democratieën komen dan zien we, dat het de rechten van ieder lid van de maatschappij zijn, die tellen. We kunnen dus stellen, dat de opkomst van de Mensenrechten een teken is, dat aan de Mensheid een grotere verantwoordelijkheid voor haar spirituele bestemming gegeven is, daar het vermogen om toegang te hebben tot de ultieme goddelijke waarden en deze toe te passen zijn verminderd – van een 'goddelijk geïnspireerde' koning naar een kleine groep, de mensheid zelf. Met andere woorden, de toegang tot de goddelijkheid is *algemeen gemaakt*. Dat leidt natuurlijk tot het in twijfel trekken van voorgaande structuren die specifieke groepen bevoorrechtten, hetzij deze politiek, religieus of economisch zijn: een proces dat we nu in een ruime verscheidenheid van verbanden aan de gang zien. Dat proces mag dan nogal chaotisch lijken, en mogelijk destructief, het is belangrijk te beseffen dat dit het gevolg is van een toenemende spirituele rijpheid binnen het mensenrijk. De mensheid groeit langzaam naar haar volle evolutionaire verantwoordelijkheid, en de verschijning van Mensenrechten is beslist een belangrijk merkteken op de weg.

Een andere manier om de belangrijkste inzichten van gelijkheid en universaliteit vast te leggen die in de kern van de UVRM besloten liggen, wordt genoemd in een begrip dat volgens Alice Bailey aan ieder kind geleerd zou moeten worden: namelijk, de waarde van de individuele persoon en het feit van de Ene Mensheid. De waarde van de persoon staat centraal in de rechten, vastgelegd in de UVRM. Echter, het feit dat het gelijke rechten verleent aan iedere persoon houdt een essentieel logisch gevolg in dat iedere persoon er verantwoordelijk voor is de rechten van anderen te eerbiedigen – en inderdaad, tenslotte, *alle* anderen. Hetzelfde idee is vervat in het feit van de Ene Mensheid. Het feit van de Ene Mensheid maakt het duidelijk, dat verantwoordelijkheid niet ergens kan ophouden zonder de hele wereld erbij te betrekken. Het houdt in dat er ten langen leste globale systemen *moeten komen* om de rijkdom van de Aarde eerlijk te verdelen en *ieder* mens daar iets over te zeggen heeft; en terwijl er mogelijk nog tientallen jaren of zelfs eeuwen nodig zijn voordat ze verwezenlijkt worden, moeten allen die zich nu van deze noodzaak bewust zijn hun rol spelen om de grondslag ervoor *nu* te leggen. Deze grondslag betekent niet deze visie simpel verkondigen en eisen dat iedereen zich daar onmiddellijk naar voegt. In plaats daarvan is het de moeilijke taak die voor de mensen van goede wil ligt die trends en bewegingen in het menselijke bewustzijn en in aangelegenheden te identificeren, die er duidelijk aan werken om enkele praktische *funderingen* voor zulk een toekomstige maatschappij te scheppen. Het is niet gemakkelijk om groepen die bij dit proces betrokken zijn te identificeren, maar een cruciale test is of zij de toon van goede wil in hun activiteiten laten weerklinken, want alleen door met het beginsel van goede wil te werken, kunnen juiste menselijke verhoudingen bereikt worden. De volgende aanhaling van de overleden spirituele denker Lex Hixon is uitermate relevant.

“Steunend op Boeddhistisch inzicht – en ik ben geneigd eerder te vertrouwen op traditionele leringen dan op mijn eigen heldere ideeën – moeten we er goed op letten even geïnteresseerd te zijn in het relatieve als in het ultieme, en dat is moeilijk in evenwicht te houden. Zoals wanneer iemand bijvoorbeeld zegt, dat we nog net over de bergketen heen in het Nieuwe Tijdperk kunnen kijken en daar een volkomen andere manier is om de dingen te doen, en we geen geld en geen wedijver zullen hebben, dan is dat, zou ik zeggen, een gemis aan betrokkenheid bij het relatieve.

Na het jaar 2000 komen er nog steeds wetten en internationale verdragen. Aan de andere kant geloof ik, dat zich een wereldbeschaving van grote schoonheid kan ontplooien, en zich werkelijk moet ontplooien. Er is nu een verschil in cultuur tussen mensen die zieners zijn en mensen die zich volkomen blind staren op het relatieve.

Wij hebben mensen nodig die de verantwoordelijkheid op zich nemen om deze twee standpunten bijeen te brengen. Er is niets deprimerender dan iemand die altijd blijft doorzagen over het relatieve. Veel maatschappelijk radicalen zijn zo. Maar aan de andere kant is er niets slopender dan iemand, die ons altijd een grote visie voorlegt, zonder een diepe gevoeligheid voor relevante aangelegenheden.

(Uit een Interview met Lex Hixon, 8 augustus 1995, gehaald van www.mightycompanions.org/page6.html op 6 november 2008).

Deze moeilijke vereniging van het relatieve met het ultieme, van het materiële met het spirituele, van oude autoritaire instellingen met nieuwere, democratischer manieren van leven, biedt de uitdaging waar alle mensen tegenwoordig mee geconfronteerd worden. De UVRM kan als een wegenkaart dienen om ons langs dit pad te leiden, maar alleen als dat serieus genomen wordt en niet beschouwd wordt als een vage verlanglijst waaraan lippendienst ver-

leend wordt, maar geen betrokkenheid van hetzij regeringen, hetzij individuele personen. In de volgende aflevering gaan we kijken naar het moeilijke werk dat gedaan moet worden om deze aanbevelingen in praktijk te brengen.

De Verklaring in Detail

Preamble

Overwegende, dat erkenning van de inherente waardigheid en van de gelijke en onvervreemdbare rechten van alle leden van de mensengemeenschap grondslag is voor de vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld;

Overwegende, dat terzijdestelling van en minachting voor de rechten van de mens geleid hebben tot barbaarse handelingen, die het geweten van de mensheid geweld hebben aangedaan en dat de komst van een wereld, waarin de mensen vrijheid van meningsuiting en geloof zullen genieten, en vrij zullen zijn van vrees en gebrek, is verkondigd als het hoogste ideaal van ieder mens;

Overwegende, dat het van het grootste belang is, dat de rechten van de mens beschermd worden door de suprematie van het recht, opdat de mens niet gedwongen worde om in laatste instantie zijn toevlucht te nemen tot opstand tegen tirannie en onderdrukking;

Overwegende, dat het van het hoogste belang is om de ontwikkeling van vriendschappelijke betrekkingen tussen de naties te bevorderen;

Overwegende, dat de volkeren van de Verenigde Naties in het Handvest hun vertrouwen in de fundamentele rechten van de mens, in de waardigheid en de waarde van de mens en in de gelijke rechten van mannen en vrouwen opnieuw hebben bevestigd, en besloten hebben om sociale vooruitgang en een hogere levensstandaard in groter vrijheid te bevorderen;

Overwegende, dat de Staten, die Lid zijn van de Verenigde Naties, zich plechtig verbonden hebben om, in samenwerking met de Organisatie van de Verenigde Naties, overal de eerbied voor en de inachtneming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden te bevorderen;

Overwegende, dat het van het grootste belang is voor de volledige nakoming van deze verbintenis, dat een ieder begrip hebben voor deze rechten en vrijheden;

Nu, derhalve

DE ALGEMENE VERGADERING,

Proclameert deze Universele Verklaring van de Rechten van de Mens als het gemeenschappelijk door alle volkeren en alle naties te bereiken ideaal, opdat ieder individu en elk orgaan van de gemeenschap, met deze Verklaring voortdurend voor ogen, er naar zal streven door onderwijs en opvoeding de eerbied voor deze rechten en vrijheden te bevorderen, en door vooruitstrevende maatregelen, op nationaal en internationaal terrein, deze rechten algemeen en daadwerkelijk doen erkennen en toepassen, zowel onder de volkeren van Staten die Lid van de Verenigde Naties zijn, als onder de volkeren van gebieden, die onder hun jurisdictie staan:

Om met onze bespiegelingen over de Verklaring te beginnen, kijken we eerst naar enkele punten die de Preambule naar voren brengt.

- (a) Rechten zijn *onvervreemdbaar* – dit betekent, dat men er niet van beroofd kan worden. De onvervreemdbaarheid van rechten kan men zien als een rechtstreeks gevolg van hun oorsprong in het onverwoestbare, eeuwige gebied van de geest. Wat te doen wanneer een maatschappij bepaalt dat er een misdaad gepleegd is? Veeleer dan te zeggen dat de dader van sommige van zijn rechten *berooft* wordt, vooral het recht op vrijheid, kan men beter zeggen dat bepaalde rechten tijdelijk beperkt worden, om een herhaling van de overtreding van rechten van anderen te voorkomen. Een bepaling daarvoor is gedetailleerd opgenomen in Artikel 29 (2). Dit komt terug op het eerdere punt, dat rechten rechten zijn met betrekking tot de maatschappij – wanneer iemand geacht wordt de grenzen van de maatschappij te buiten te zijn gegaan, heeft de maatschappij dus ook het recht, bepaalde rechten te beperken. Waar er veel kansen zijn voor culturele variatie is het de vraag welke rechten beperkt worden, en hoeveel. De uiterste beperking, die in feite totale beroving is, is de doodstraf. Dat verklaart waarom Mensenrechten activisten gewoonlijk tegen de doodstraf zijn.
- (b) De Vier Vrijheden – vrijheid van spreken en godsdienst, en vrijdom van angst en gebrek – door President Roosevelt tijdens de tweede Wereldoorlog ter sprake gebracht, worden als “de hoogste aspiraties van het gewone volk” geïdentificeerd, en dat blijkt duidelijk uit de manier waarop de Vier Vrijheden impliciet of expliciet in een aantal artikelen zijn opgenomen (vb. De Artikelen 17, 18, 25)
- (c) Mensenrechten moeten door de regel der wet beschermd worden (wat het nog eens duidelijk maakt dat Mensenrechten een maatschappelijk verschijnsel zijn).
- (d) Zowel “volkeren” als “Lid Staten” worden aangehaald als verdedigers van rechten. Wij kunnen zien, dat burgerlijke organisaties sedert 1948 op vele creatieve manieren de verantwoordelijkheid van het volk op zich hebben genomen – maar dat ontheft ons niet van onze plicht in deze kwestie.
- (e) Van “*iedere* persoon en *elke* maatschappelijke instelling” wordt geëist de Verklaring “*voortdurend*” in gedachten te houden (nadruk toegevoegd). Dit ideaal om een stel beginselen voortdurend in gedachten te houden, doet denken aan de Psalm, waar hij de gezegende man is die dag en nacht nadenkt over de wet van de Heer; en Alice Bailey spreekt ook over een voortdurende, ononderbroken meditatie op het Goddelijke Plan.

Artikelen

Wij beginnen met Artikel 1, dat uiteraard heel diepgaand en verrijkend is.

- (1) *Alle mensen worden vrij en gelijk in waardigheid en rechten geboren. Zij zijn begiftigd met verstand en geweten, en hebben zich jegens elkander in een geest van broederschap te gedragen.*

Merk allereerst op dat dit een soort uitbreiding is in de vorm van een axioma van de beroemde slogan van de Franse Revolutie, “Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap”. De rede houdt het denkvermogen in, en het geweten het hart. En een geest van broederschap is een manier om te zinspelen op juiste menselijke verhoudingen.

Het is de vraag of het artikel strevend is, of een vermelding van een moreel feit, want wij lezen dat zij “vrij geboren zijn ...”, maar zij “*behoren* zich jegens elkander te gedragen ...” Misschien is het een combinatie van beide. Misschien impliceert het dat, wanneer een mens in vrijheid en gelijkheid geboren is, en begiftigd is met verstand en geweten, het moeilijk, maar mogelijk is, zich voor te stellen, dat zij zich op een andere manier zouden gedragen.

De oorspronkelijke betekenis van ‘waardigheid’ is *het waard zijn*, wat ons terugvoert naar het begrip dat in de inleiding nauwkeurig onderzocht is, dat iedere persoon, als een spiegelbeeld van de Goddelijkheid, *intrinsiek* hetzelfde waard is. Dit is een belangrijk voorbeeld van waar de tijdloze idealen van de Verklaring in een nogal ruw contact komen met de tijd- en cultuurgebonden aard van maatschappijen. Het zou moeilijk zijn in de loop van de geschiedenis een maatschappij te noemen, die zich niet voornamelijk gericht heeft op de *instrumentele* waarde van mensen voor de maatschappij. Of de beslissing over deze waarde, en de beloning ervoor, via de economie tot stand is gekomen, of door een ander maatschappelijk mechanisme, feit is, dat maatschappijen gewoonlijk georganiseerd zijn op manieren, die personen ongelijk belonen. En hoewel dat gewoonlijk niet hun genieten van burger- en politieke rechten beïnvloedt, heeft het beslist ongelijke invloed op hun economische, maatschappelijke en culturele⁽¹⁾ rechten, zozeer dat, in een teleurstellend groot aantal van de huidige maatschappijen, het slechts een minderheid is die werkelijk aanspraak kan maken op het volle genot van zelfs maar het eerste deel van Artikel 25 (1), “Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder begrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten. ...” Het allereerste artikel van de Verklaring staat dus al op gespannen voet met hoe wij nu leven, zelfs met een conservatieve interpretatie van gelijkheid als gelijkheid van kansen; want wie kan aanwijsbaar aanvoeren, dat de kansen voor hen, die in achtergestelde sloppenwijken of barakkenkampen geboren zijn gelijk zijn met degenen die in geërfde of gekochte voorrechten geboren zijn?

Terwijl de Verklaring dus niet rechtstreeks aan enige politieke ideologie gebonden is, zet de voornamelijk algehele gelijkheid van Artikel 1 beperkingen op het soort maatschappijen en dat er volledig mee zal instemmen. De erop volgende Artikelen perken deze beperkingen nog verder in, wat leidt tot de bewering, dat de Verklaring inherent bevooroordeeld is. Laten we echter niet onderschatten wat voor grote stap voorwaarts dit idee van gelijkheid in menselijke ethische verstandhouding, dat in Artikel 1 wordt uitgedrukt, is. Het is nauwelijks honderd jaar geleden, dat de transatlantische slavenhandel werd afgeschaft; nauwelijks honderd jaar geleden, dat universeel kiesrecht naar Europa kwam; en minder dan twintig jaar geleden, dat er in Zuid Afrika een einde aan de apartheid kwam. Al deze ontwikkelingen zijn geworteld in het idee van gelijke rechten; wat de komende ontwikkelingen nog nodig hebben voordat een wereld van juiste menselijke verhoudingen hebben.

Een wereld van juiste menselijke verhoudingen moet er een zijn waarin personen “zich in een geest van broederschap jegens elkander gedragen”. Wat is de verhouding tussen broederschap en gelijkheid van waardigheid en rechten? En waar passen “verstand en bewustzijn” in dit systeem? Een manier om er aan te denken is te beginnen met het geweten. Het is werkelijk “het stille stemmetje” van het geweten – feitelijk de stem van de ziel – die het eerste inzicht van intrinsieke gelijkheid verschaft. En als we eenmaal overtuigd zijn van de waarheid van dit inzicht, dan is het alleen maar redelijk ons zodanig te gedragen, dat we dit erkennen, alle mensen als onze gelijken behandelen, zonder angst of voorkeur. Dit is tenslotte het ideaal waar de spirituele persoon naar streeft: hoewel de aandrang van onze eigen zelfzuchtige ver-

langens als een krachtig obstakel werkt – want was is zelfzucht tenslotte, behalve het verlangen om ongelijk behandeld te worden, de wens om meer dan ons eerlijke deel van de rijkdommen der Aarde te krijgen?

Het begin en het einde van broederschap is goede wil. Er zijn veel manieren om een definitie van goede wil te geven, maar een manier die vooral geschikt is voor onze huidige discussie is, zeggen dat 't het vermogen is om te geloven in en te streven naar het beste in anderen. Mensen van goede wil kunnen dat doen doordat zij een medelevend inzicht hebben in de verleiding tot zelfzucht in zichzelf, wat hun hetzelfde inzicht geeft in de verleiding in anderen. Dus ook als een andere persoon of groep zo nu en dan niet leeft tot het hoogste waartoe hij in staat is, en tijdelijk probeert meer dan zijn eerlijke aandeel te krijgen, is het de manier van goede wil om te vergeven en de terugkeer naar gelijkheid en broederschap te steunen. Maar dit houdt geen zwakheid in: als iemand bij herhaling misdadiger wordt, kan het voor de maatschappij soms nodig zijn tijdelijk diens rechten te beperken waarover in de opmerkingen van de Preambule gesproken wordt.

Tenslotte, zoals we in de inleiding zagen, is vrijheid misschien het diepste spirituele beginsel van alles wat in de Verklaring wordt aangehaald.

Uit de voorgaande paragrafen zal duidelijk zijn wat voor een diep spirituele verklaring Artikel 1 is. In zekere zin is 't het sleutelwoord voor de hele Verklaring. We zouden zelfs kunnen zeggen dat, als alle andere Artikelen verloren zouden gaan, het mogelijk zou zijn om de Verklaring vanuit Artikel 1 alleen te reconstrueren. Diepe bespiegeling zal dus lonen. Het rechtvaardigt alleen al de bewering, dat de Verklaring een spiritueel document is. Het feit, dat daar niet zo uitdrukkelijk naar wordt verwezen, kan het gevolg zijn van de voorzichtigheid van de samenstellers, daar dat zou kunnen leiden tot mogelijk gebrek aan overeenstemming met bepaalde aspecten van de Verklaring door sommigen binnen de gevestigde geloofstradities. Maar als de Verklaring niet in het spirituele gebied gegrondvest is, wat alle gebruiken en gewoonten overtreft, laat ze vanaf het begin al na de universaliteit te vestigen die zij zelf op-eist.

(2) Een ieder heeft aanspraak op alle rechten en vrijheden, in deze Verklaring opgesomd, zonder enig onderscheid van welke aard ook, zoals ras, kleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status. Verder zal geen onderscheid worden gemaakt naar de politieke, juridische of internationale status van het land of gebied, waartoe iemand behoort, onverschillig of het een onafhankelijk, trust-, of niet zelfbesturend gebied betreft, dan wel of er een andere beperking van de soevereiniteit bestaat.

Dit Artikel is wellicht een van de meest controversiële, want meteen al bij het begin beweert het, dat Mensenrechten ONDEELBAAR zijn, d.w.z. dat al deze rechten samen staan of vallen. De moeilijkheid bij deze bewering is dat veel denkers onderscheid maken tussen burgerlijke en politieke rechten aan de ene kant, en economische, maatschappelijke en culturele rechten aan de andere kant. Burger- en politieke rechten (soms negatieve rechten genoemd) zijn die rechten, welke regeringen gewoon beschermen omdat ze bestaan: b.v. het recht om te leven (Artikel 3), het recht om voor de wet als persoon erkend te worden (Artikel 6) enz. ... Economische, maatschappelijke en culturele rechten (soms positieve rechten genoemd) vereisen van regeringen dat zij werkelijk iets *doen*: b.v. het recht op maatschappelijke veiligheid (Artikel 22), het recht op onderwijs (Artikel 26) enz. ... Afhankelijk van hun politieke ideologie denken sommige regeringen nu, dat het de burgerlijke en politieke rechten zijn

die het meest beschermd moeten worden, terwijl anderen menen, dat beide categorieën ten volle beschermd moeten worden. Deze discussie verklaart waarom de Verklaring, die beide soorten rechten bevat, toen ze tot wet werd, in twee Overeenkomsten werd gesplitst, een voor elke soort. Wat zou het spirituele perspectief op ondeelbaarheid dan zijn?

Wij hebben al waargenomen dat het spirituele perspectief op het recht van de persoon op de rijkdommen van de Aarde is, dat allen een eerlijk deel krijgen. En we hebben ook de huidige tendens in maatschappijen opgemerkt om personen ongelijk te belonen. Voor de spirituele persoon lijkt het dus onvermijdelijk dat, op zijn minst op korte termijn, totdat er grote veranderingen in de maatschappij komen, de regeringen een rol moeten spelen bij het opnieuw verdelen van de middelen onder hen, die door de werking van de markt niet in staat zijn hun eerlijke deel te bemachtigen. Het is dus de plicht van de staat economische, maatschappelijke en culturele rechten te garanderen, en zo ondeelbaarheid tot een noodzaak te maken.

(3) Een ieder heeft het recht op leven, vrijheid en onschendbaarheid van zijn persoon.

Dit artikel herhaalt gedeeltelijk de beroemde passage van de preambule van de Onafhankelijkheidsverklaring van de Verenigde Staten dat “Wij beschouwen deze rechten als vanzelfsprekend, dat alle mensen gelijk geschapen zijn, dat zij door hun Schepper begiftigd zijn met bepaalde onvervreembare Rechten, dat daartoe Leven, Vrijheid en het zoeken naar Geluk behoren”. In de inleiding hebben wij ons al gericht op de diep spirituele dimensie van vrijheid en onafhankelijkheid, en een gedetailleerder concrete analyse met betrekking tot de individuele burger wordt gegeven in de Artikelen 9 en 18-20. Het recht op leven is niet alleen duidelijk, maar ook een noodzakelijke eerste voorwaarde, en controversieel, wanneer men overdenkt wie “Een ieder” mag zijn – sluit dat ook de foetus in? En wat nog controversiëler is, sluit dat ook de nog niet geboren generaties in, in welk geval de handelingen van hen die nu leven dit recht rechtstreeks kunnen beïnvloeden? De kwestie van het recht van foetussen is ingewikkeld, daar het innig verstrengeld is met de rechten van vrouwen, en wij beweren niet een definitief antwoord te hebben, daar wij dit aan het geweten van de individuele persoon overlaten. Maar het is interessant op te merken hoe verrijkend de ethische vertakkingen van deze schijnbaar simpele beweringen zijn – in het geval van komende generaties, dat veel verder reikt dan onze tijd en ons vraagt te bepalen hoe onze huidige handelingen de komende integriteit van de ecosystemen van de planeet zouden kunnen beïnvloeden. De klimaatverandering is daar een onderdeel van, waar vrijwel iedereen zich nu bewust van is. “Veiligheid van persoon” is voornamelijk een uitbreiding en zorgvuldige uitvoering van het recht op leven, wat van de Staat de garantie vereist voor de fysieke integriteit van de persoon. Als zodanig is er geen verder commentaar nodig.

(4) Niemand zal in slavernij of horigheid gehouden worden. Slavernij en slavenhandel in elke vorm zijn verboden.

Dit Artikel heeft vanuit spirituele hoek nauwelijks commentaar nodig. Vanuit de hoek der dagelijkse realiteit is het diep betreurenswaardig dat slavernij en andere vormen van onderworpenheid, zoals dwangarbeid, nog steeds in de wereld aanwezig zijn. Slechts een paar weken voor de 60^e verjaardag won Hadijatou Mani van Nigeria haar zaak voor het gerecht van de Economische Gemeenschap van West Afrika, waarin de regering van Nigeria schuldig bevonden werd aan het nalaten haar tegen slavernij te beschermen. Dit ondanks het feit, dat slavernij in Nigeria tegen de wet is. Hieruit blijkt dus, dat de noodzaak voor dit artikel nog steeds duidelijk aanwezig is. Verdere weerspiegelingen over de aard van slavernij in de mo-

derne wereld zijn te vinden in het stel lessen van de Problemen der Mensheid over Kapitaal, Werk en Werkgelegenheid (op aanvraag verkrijgbaar bij Wereld Goede Wil, en ook te downloaden van onze website, www.worldgoodwill.org)

(5) Niemand zal onderworpen worden aan foltering, noch aan een wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing.

Weer een artikel dat vanuit spirituele hoek geen commentaar nodig heeft, maar toch kan tegelijkertijd in het werkelijke leven, de noodzaak voor dit artikel nauwelijks actueler zijn.

(6) Een ieder heeft, waar hij zich ook bevindt, het recht als persoon erkend te worden voor de wet.

(7) Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet. Allen hebben aanspraak op gelijke bescherming tegen elke achterstelling in strijd met deze Verklaring en tegen elke ophitsing tot een dergelijke achterstelling.

(8) Een ieder heeft recht op daadwerkelijke rechtshulp van bevoegde nationale rechterlijke instanties tegen handelingen, welke in strijd zijn met de grondrechten, hem toegekend bij Grondwet of wet.

(9) Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige arrestatie, detentie of verbanning.

(10) Een ieder heeft, in volle gelijkheid, recht op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak door een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie bij het vaststellen van zijn rechten en verplichtingen en bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolg.

(11)1. Een ieder, die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd, heeft er recht op voor onschuldig gehouden te worden, totdat zijn schuld krachtens de wet bewezen wordt in een openbare rechtszitting, waarbij hem alle waarborgen, nodig voor zijn verdediging, zijn toegekend.

2. Niemand zal voor schuldig gehouden worden aan enig strafrechtelijk vergriep op grond van enige handeling of enig verzuim, welke naar nationaal of internationaal recht geen strafrechtelijk vergriep betekende op het tijdstip, waarop de handeling of het vergriep begaan werd. Evenmin zal een zwaardere straf worden opgelegd dan die, welke ten tijde van het begaan van het strafbare feit van toepassing was.

(12) Niemand zal onderworpen worden aan willekeurige inmenging in zijn persoonlijke aangelegenheden, in zijn gezin, zijn tehuis of zijn briefwisseling, noch aan enige aantasting van zijn eer of goede naam. Tegen een dergelijke inmenging of aantasting heeft een ieder recht op bescherming door de wet.

Deze zeven artikelen vormen vanzelfsprekend een groep, daar zij zich alle bezighouden met de directie verhouding tussen de burger en de wet van het land. Wanneer wij over de wet praten, dan verwijzen wij stilzwijgend naar het grote controlerende Idee achter alle wetgeving, die van Gerechtigheid. De volgende bespiegelingen over dit thema zijn ontleend aan recente artikelen in de nieuwsbrief van Wereld Goede Wil.

Waar komt de wet vandaan? Waar liggen de wortels ervan? Indien wij dit vanuit een sociologische hoek benaderen lokaliseren wij de oorsprong ervan in de gewoonten en praktijken van gemeenschappen die ons zijn voorgegaan, gewoonten en praktijken die op verschillende manieren gecodificeerd zijn om wetten te doen ontstaan. Maar dat verschuift de vraag alleen, want waar komen deze gewoonten vandaan? Wat heeft onze voorvaders geïnspireerd om op bepaalde manieren te handelen? De sleutel ligt in het woord “geïnspireerd” – want een dieper onderzoek voert de aard van de wet terug tot het ontstaan van het zijn zelf, tot de oerbron van alle geschapen vormen, tot Geest. Geest manifesteert zich onvermijdelijk op wettige manieren door Materie, zoals de natuurkunde aantoonst, en de maatschappij der mensen weerkaatst dit patroon. Maar Geest brengt niet alleen gewoon kant en klare wetten voort, die het denkvermogen van de mens moet ontdekken. Als dat zo was zouden alle maatschappijen in alle tijdperken een onveranderlijke gelijkheid vertonen. Geest drukt zich veeleer uit door eeuwige Ideeën, waarmee door denkvermogens uit verschillende tijden en plaatsen contact wordt opgenomen, en waar verschillende vormen aan gegeven worden, die geschikt zijn voor de maatschappijen waarin ze opkomen. In het geval van wetten, is het voornaamste Idee dat van Gerechtigheid.

“Gerechtigheid” kan op talloze manieren geïnterpreteerd of gedefinieerd worden. Een invloedrijk recent filosofisch werk b.v. is niet getiteld *De Theorie van Gerechtigheid* maar *Een Theorie van Gerechtigheid*. De wortel van “Gerechtigheid” is terug te voeren tot het Sanskriet woord “Yu”, ‘samenbinden’, wat de rol aantoonst die Gerechtigheid dient te spelen bij het samenbinden van een gemeenschap. Interessant is dat “yoga”, wat in onze tijd Raja yoga inhoudt, de yoga van het denkvermogen of meditatie, ook teruggevoerd kan worden tot een wortel van gelijksoortige betekenis, wat aantoonst dat het doel ervan de integratie is van de fysieke, emotionele en mentale krachten van de persoon. Zo kunnen we aan Gerechtigheid denken als aan een soort raja yoga op de schaal van een gemeenschap – een gezamenlijk doordenken tot in concrete vormen van die wetten en instellingen, die een goed-geïntegreerde maatschappij vormen. In een tijd waarin vele verschillende culturen in vrijwel elke natie te vinden zijn, heeft het begrip “maatschappelijke integratie” een nieuwe aandrang gekregen, en het is duidelijk dat Gerechtigheid ervoor moet zorgen dit proces te leiden. Een wetenschap van maatschappelijke integratie moet juiste verhoudingen tot stand brengen tussen al de diverse groepen in een natie. De nauwe betrekking van deze taak met het Aquarius thema van dienst wordt aangegeven door de volgende aanhaling uit Alice Bailey’s *Esoterische Psychologie*, Deel II:

“Dienst is bij uitstek de techniek van juiste groepsverhoudingen, onverschillig of het de juiste leiding betreft van een onmaatschappelijk kind in een gezin, de verstandige opname van een ruziemaker in een groep, de behandeling van a-sociale groepen in onze grote steden, de juiste toe te passen werkwijze bij kinderverzorging in onze opvoedingscentra of de verhouding tussen godsdienstige en politieke partijen of tussen volk en volk. Dit alles maakt deel uit van de nieuwe, in opkomst zijnde Wetenschap van Dienst. Door het opleggen van deze ziele-wet zal er ten slotte licht worden ontstoken in een verwarde wereld en zullen menselijke energieën in de goede richting gestuurd worden”. (Eng. p. 130)

Dit leidt tot twee volgende gedachten: ten eerste, dat allen die officieel bij het realiseren van Gerechtigheid in de maatschappij betrokken zijn, hetzij door het samenstellen van wetten, hetzij door ze uit te voeren, diep na moeten denken over de aard van dienst en hun rol als *overheidsambtenaar*; en ten tweede, dat al die groepen die gemotiveerd worden door de aandrang om anderen te dienen, inclusief NGO’s en burgerlijke organisaties, ook meehelpen aan dit proces om door Gerechtigheid in concrete wetten te denken – het zijn *niet alleen* poli-

tici en rechters. Dit tweede punt is een belangrijk waarborg in een tijd waarin politici in het bijzonder onderworpen kunnen worden aan druk van zakelijke en andere geldelijke belangen om de wetten te hunner gunste te beïnvloeden, wat het overkoepelende doel van maatschappelijke integratie zou schaden. Het garandeert ook, dat een groter deel van de bevolking meer actieve zeggenschap heeft over zowel de wetten die gemaakt worden als over de manier waarop ze uitgevoerd worden. Als we bedenken, dat wetten in zekere zin een codificatie moeten zijn van de waarden van de hele gemeenschap, dan is het belang van dit laatste punt duidelijk.

Elk verschijnsel heeft zijn schaduw. In het geval van een toenemend begrip voor Gerechtigheid, wat leidt tot een vraag om wetten te verbeteren, is de schaduw ervan een buitensporige neiging om de wetten die we al hebben voor zelfzuchtig gewin te gebruiken. Deze neiging ontstaat waar de mensen vergeten, dat wetten gemaakt zijn om het algemeen goede van de gemeenschap te dienen, en vrijheid met toestemming verwarren. De schrijver Philip K. Howard heeft deze neiging belicht in: *The Collapse of the Common Good* ⁽²⁾ (De Ineenstorting van het Algemeen Goede). Dit verklaart de steeds betwistbaarder aard van de Amerikaanse maatschappij, waar de angst om gerechtelijk vervolgd te worden er bijvoorbeeld toe heeft geleid, dat artsen verdedigend praktiseren in plaats van hun professionele beoordeling te gebruiken, en dat leerkrachten vinden, dat hun autoriteit om discipline te handhaven wordt ondermijnd. En in elk land zijn er mensen die proberen de bedoelde betekenis van de wet tot hun eigen voordeel te overbelasten, of proberen de legitieme verantwoordelijkheid van burgerschap door ‘mazen’ in de wetgeving te ontwijken. Zulke handelingen duiden op een zich concentreren op de dode letter van de wet, niet op zijn levende geest, het inspirerende beginsel van Gerechtigheid.

Op een positiever toon wordt er in de geschriften van Alice Bailey veel gesproken over allerlei soorten wetten, en twee interessante definities, die zowel licht laten schijnen op het tijdelijke als op het spirituele leven. Die definities luiden: “Een wet is een uitdrukking of manifestatie van kracht, door middel van de kracht der gedachte toegepast door een denker of een groep denkers”. (*Discipelschap in het Nieuwe Tijdperk, I, Eng. p. 42*) en; “... een wet is in werkelijkheid de uitwerking van het leven van een grotere eenheid, zoals dat het leven van een kleinere eenheid in haar levende processen insluit. Het belichaamt die geformuleerde doelstelling of die georganiseerde wil van een omhullend leven ...” (*Esoterische Genezing, Eng. p.522*). Hoewel deze definities beslist spiritueel zijn, kunnen ze ook op tijdelijke wetten worden toegepast.

Dat doet een interessante vraag opkomen over de aard van internationale wetten. Het bestaan van internationale wetten op zich vooronderstelt al dat een wereldomvattend goed vastgesteld kan worden en er naar toe gewerkt kan worden; en met de tweede definitie van de wet, is daar niet het maken van wetten te vergelijken met de verklaring dat er een *wereldomvattend* doel is? Het valt dan ook niet te verbazen, dat zoveel internationale wetten uit het werk van de VN zijn ontstaan, het enige centrum dat zich wijdt aan de hele agenda van menselijke verbetering, dat werkelijk wereldomvattend is. De betekenis van het opkomen van een planetair doel, hoe onuitgewerkt dat ook moge zijn, is zeer zeker het sterkst in zijn opzet.

- (15) 1. Een ieder heeft recht op een nationaliteit.
2. Aan niemand mag willekeurig zijn nationaliteit worden ontnomen, noch het recht worden ontzegd om van nationaliteit te veranderen.

Wat, zult u zich afvragen, is er gebeurd met de Artikelen 13 en 14? De reden waarom wij Artikel 15 eerder hebben opgevoerd dan de Artikelen 13 & 14 is, dat zowel 13 als 14 naar

staten/landen verwijzen, en de daarin vervatte rechten steunen op de persoon die een nationaliteit heeft. Vereenzelviging met een bepaalde natie werd in het verleden gezien als wellicht de ruimste vereenzelviging waartoe een persoon in staat is. Maar in een steeds mondialer wordende wereld gaat dat nu veranderen. De mensen spreken nu over ‘wereld burgerschap’, en er zijn verschillende organisaties die toegewijd zijn aan het idee van een toekomstige wereldregering. Ongetwijfeld kan de eerste erkenning van vereenzelviging met het Ene Leven dat de spirituele persoon erkent een rechtvaardiging voor dit idee geven. Het is echter ook belangrijk zulk een idealistisch denken te temperen met een erkenning van waar het centrum van ernst van het menselijk bewustzijn ligt. En op het moment, ondanks de steeds groter wordende stromen mensen en informatie, lijkt het erop dat de meeste mensen zichzelf beschouwen als tot een bepaalde nationaliteit te behoren. Dit verschaft een interessante test voor degenen die proberen hun identiteit tot buiten de nationale grenzen uit te breiden – waar zijn de instellingen waardoor zij dit gevoel voor burgerschap kunnen uitdrukken? Wat kunnen zij, zonder het nogal onrealistische idee die van begin af aan tot stand te brengen, nog doen om hun agenda vooruit te helpen? Hoe praktischer ‘wereldburgers’ ertoe neigen zich ermee te identificeren, en proberen zich er constructief mee bezig te houden, het lichaam waar de Verklaring oorspronkelijk vandaan kwam, nl. de VN. Zij zien de VN niet als een perfecte of complete organisatie, maar als een eerste springplank naar een toekomstige wereldregering. Liever dan rond te lopen met een mistige visie van de verre toekomst, en/of de directe manifestatie ervan te verlangen, zijn zij bereid globale thema’s aan te pakken door middel van het allesomvattende instrument, dat de mensheid tot nu toe voor het doel ontworpen heeft. Als zodanig nemen zij de belangrijke spirituele les ter harte, dat de belangrijkste stap op het spirituele pad altijd de eerstvolgende is – dat er geen echte kortere wegen naar de bergtop zijn.

Ondertussen leven we in een wereld van naties, de garantie van nationaliteit, die werkelijk de garantie is dat men in verbinding staat met een nationale regering en dus het recht heeft op de bescherming daarvan, is van essentieel belang.

- (13) 1. *Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen van elke Staat.*
 2. *Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren.*
- (14) 1. *Een ieder heeft het recht om in andere landen asiel te zoeken en te genieten tegen vervolging.*
 2. *Op dit recht kan geen beroep worden gedaan in geval van strafvervolging wegens misdrijven van niet-politieke aard of handelingen in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.*

Doordat zij zich allebei bezighouden met de internationale verplaatsing van personen, vallen deze twee artikelen uiteraard samen. Diepgaande vragen worden gesteld over het bestaan van nationale grenzen: vragen over nationale identiteit en cultuur; over de huidige distributie van geld en macht in de wereld; en over de turbulente effecten van globalisatie. Het laatste verschijnsel stuurt geld, producten en ideeën, die in razende vaart de wereld rond wendelen. Toch blijft de laatste controle over deze bewegingen in grote mate hardnekkig geworteld in een klein aantal naties, en in handen van een kleine groep binnen deze naties. En wanneer mensen proberen in deze beweging mee te doen, dan merken zij dat, met uitzondering voor een paar selecte personen, veel staatsgrenzen min of meer ontoegankelijk zijn.

Waarom bewaken staten zo nauwlettend de toegang tot hun maatschappijen? Daar zijn twee belangrijke redenen voor. De eerste is economisch, daar regeringen er bang voor zijn dat migranten en vluchtelingen meer geld zullen kosten dan zij zullen bijdragen. De tweede is cultureel, daar de diepgewortelde angst en het wantrouwen voor de andere oppervlakken er bezorgd voor is, dat de nationale cultuur kan worden 'afgezwakt'. Maar deze beide zorgen kan men in een positief licht zien. Een aantal studies voert aan, dat immigranten *niet* als een belasting op de economie werken. En culturen worden vaak verrijkt door kruisbestuiving, zoals de popmuziek en de bioscoop aantonen. Er is een derde reden, waar sinds 11 september 2001 toegevoegd belang aan gegeven wordt, namelijk veiligheid. Maar terwijl het alleen maar van gezond verstand getuigt de ijver te vergroten waarmee legitieme controles op identiteit en het doel waarvoor men wil worden toegelaten, worden uitgevoerd, is het gevaarlijk zulke controle uit te breiden tot een beleid, dat de rechten en vrijheden van de mens belangrijk beperkt, ofwel van degenen die een land in willen of van degenen die al burger zijn. Democratie hangt af van het vinden van een evenwicht tussen individuele vrijheid en collectieve veiligheid. En waar dit evenwicht teveel één richting uit gaat, lijden zowel de individuele personen als de maatschappij.

Wat op het ogenblik in deze situatie ontbreekt is een grootmoedige bereidheid om de overvloed van de Aarde, die onze gezamenlijke erfenis is, eerlijk te delen, en de houding van goede wil tegenover allen, wat onze gemeenschappelijke mensheid erkent. Als grootmoedigheid en goede wil de grondtoon van de wereldmaatschappij zouden zijn, dat zou het 'probleem' van migratie verdwijnen. Want een billijker verdeling van de rijkdommen onder de naties zou het minder waarschijnlijk maken, dat de mensen hun geboorteland zouden willen verlaten; en een zorgvuldig uitgedacht programma om immigranten met open armen in de maatschappijen te integreren zou verkeerd begrip wegnemen. Hiermee wordt niet beweerd, dat zulke processen om te verdelen en te integreren gemakkelijk te volvoeren zijn – gedachten en emoties van de mensen zijn nog steeds door afgescheidenheid en zelfzucht bepaald. Maar alle intelligente en denkbeeldige moeite zou het wel waard zijn.

- (16) 1. *Zonder enige beperking op grond van ras, nationaliteit of godsdienst, hebben mannen en vrouwen van huwbare leeftijd het recht om te huwen en een gezin te stichten. Zij hebben gelijke rechten wat het huwelijk betreft, tijdens het huwelijk en bij de ontbinding ervan.*
2. *Een huwelijk kan slechts worden gesloten met de vrije en volledige toestemming van de aanstaande echtgenoten.*
3. *Het gezin is de natuurlijke en fundamentele groepseenheid van de maatschappij en heeft het recht op bescherming door de maatschappij en de Staat.*

In culturele termen is dit artikel een andere mogelijke bron van onenigheid. Dit is nauwelijks verbazingwekkend, daar het huwelijk bestaat op het trefpunt van seks, godsdienst, cultuur en maatschappelijk beleid. Het roept diepgaande kwesties op in rechten van vrouwen, en in de rechten van komende generaties. Het gaat om de meest intense begeerten van de mens en vaak om het meest zelfopofferende gedrag. Het begrip van de mensheid van de aard en het doel van het huwelijk zal ongetwijfeld blijven evolueren, evenals de ermee verbonden rechten.

- (17) 1. *Een ieder heeft het recht op eigendom, hetzij alleen, hetzij samen met anderen.*
2. *Niemand mag willekeurig van zijn eigendom worden beroofd.*

Dit is het zuiverst economische van alle artikelen. Het doet geen enkele specifieke toezegging aan een bepaald economisch stelsel – want zelfs onder de meeste vormen van het communisme zou een persoon niet worden uitgesloten van het hebben van enig persoonlijk eigendom. Waar het recht om eigendom te bezitten in conflict zou kunnen komen met andere rechten is daar, waar de opeenhoping van eigendom door een persoon of groep een punt bereikt, waar het in botsing komt met de mogelijkheid voor anderen om voldoende hulpmiddelen te verwerven om fatsoenlijk te leven. In onze overbevolkte wereld, die enorme ongelijkheden aan rijkdommen omvat, is het moeilijk te ontkomen aan de conclusie, dat dit al het geval is. En terwijl sommigen van de financieel rijken zich actief bezighouden met het opnieuw verdelen van de rijkdom die zij hebben verworven, doen ze dat niet allemaal. Economische wereldstelsels moeten dus duidelijk nog een lange weg afleggen voordat zij dit artikel in heel zijn context weerkaatsen: Het zou inderdaad geholpen hebben als de opstellers de stilzwijgende gevolgtrekkingen van dit artikel wat gedetailleerder uit de doeken hadden gedaan. Gaan we daaraan voorbij, wanneer we rekening houden met het idee dat allen geboren worden met een gelijk aandeel in de hulpbronnen van de Aarde, dan kan men zich een toekomst voorstellen waarin de mensen, bevrijd van de ketenen van zelfzucht, de wereld in volmaakte billijkheid kunnen delen. Gegeven de van kracht zijnde huidige economie en het evolutiestadium van het menselijk bewustzijn, zal het nog wel even duren voordat dit gebeurt. Het begin van dit streven is echter duidelijk op zijn plaats in experimenten als het Simple Living Network (www.simpleliving.net). En gegeven de steeds groeiende menselijke bevolking, die eisen stelt aan planetaire ecosystemen die steeds minder duurzaam schijnen te zijn, is zulk een opstelling niet zozeer onzelfzuchtig, maar uitermate verstandig.

- (18) *Een ieder heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst; dit recht omvat tevens de vrijheid om van godsdienst of overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid hetzij alleen, hetzij met anderen zowel in het openbaar als in zijn particuliere leven zijn godsdienst of overtuiging te belijden door het onderwijzen ervan, door de praktische toepassing, door eredienst en de inachtneming van de geboden en voorschriften.*
- (19) *Een ieder heeft recht op vrijheid van mening en meningsuiting. Dit recht omvat de vrijheid om zonder inmenging een mening te koesteren en om door alle middelen en ongeacht grenzen inlichtingen en denkbeelden op te sporen, te ontvangen en door te geven.*
- (20)1. *Een ieder heeft recht op vrijheid van vreedzame vereniging en vergadering.*
 2. *Niemand mag worden gedwongen om tot een vereniging te behoren.*

Deze drie artikelen kunnen samen genomen worden, daar zij de vrijheid van de burger betreffen om zich met verschillende vormen van maatschappelijke activiteit bezig te houden. Vrijheid van gedachte en geweten schijnen in één opzicht heel anders te zijn dan de andere rechten, die al besproken zijn, daar men ervan kan genieten zonder enige steun van de staat, en gewoonlijk beschouwd worden als geen invloed te hebben op anderen (maar zie hier onder). Echter, zodra deze vrijheid van gedachte in praktijk wordt omgezet, hetzij als een godsdienstige activiteit of als het uitdrukken van een mening, dan ontstaat de mogelijkheid voor meningsverschil met anderen. En hoewel men gewoonlijk hoopt, dat een meningsverschil vriendschappelijk is, is dat soms niet zo.

Een andere factor die de mogelijkheid tot onenigheid waarschijnlijker maakt is het idee van Artikel 19 om via elk willekeurig medium en over grenzen heen informatie te verstrekken. Meninge, vooral controversiële, die slechts honderd jaar geleden plaatselijk bleven, zijn nu binnen enkele dagen over de hele wereld bekend. Alice Bailey voert aan, dat de psy-

chologie van de mensen vooral bepaald wordt door de kwaliteit van bewustzijn, die bekend staat als harmonie door conflict, en de begeerte naar meningsverschillen is een belangrijke drijfveer in de media netwerken van de wereld. Dat kan iets goeds zijn wanneer het bedoeld is om een creatieve oplossing te vinden die elementen van tegengestelde standpunten in overeenstemming brengt. Kranten, televisie kanalen, internet bloggers en andere media instellingen aan deze hoge standaard te houden is een belangrijke taak, waarmee mensen van goede wil zich bezig kunnen houden.

Ten slotte houdt het verschaffen van vrijheid geen rekening met de totale gedachtenkracht – in elke belangrijke geloofstraditie wordt de kracht van het gebed of van meditatie erkend; en sommige spirituele tradities gaan zo ver te zeggen, dat *elke* gedachte effect heeft op onze omgeving, ten goede of ten kwade. Vrijheid van denken wordt daardoor een diepgaande verantwoordelijkheid, en één waar een heel leven – of zelfs verschillende levens – voor nodig zijn om haar te vervolmaken.

- (21)1. *Een ieder heeft het recht om deel te nemen aan het bestuur van zijn land, rechtstreeks of door middel van vrij gekozen vertegenwoordigers.*
2. *Een ieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.*
3. *De wil van het volk zal de grondslag zijn van het gezag van de Regering; deze wil zal tot uiting komen in periodieke en eerlijke verkiezingen, die gehouden zullen worden krachtens algemeen en gelijkwaardig kiesrecht en bij geheime stemmingen of volgens een procedure, die evenzeer de vrijheid van de stemmen verzekert.*

Dit artikel schijnt democratie te bevoorrechten boven andere regeringsvormen. Is democratie het beste politieke stelsel om mensenrechten te garanderen? Dat zou men wel denken, gegeven het feit dat democratie het stelsel is dat het meest openlijk betrokken is bij het mondig maken van de individuele persoon, en mensenrechten hebben alles te maken met de individuele persoon, en wat hij van de staat kan verwachten. In volwassen democratieën heeft men wellicht de neiging democratie als vanzelfsprekend te beschouwen. Maar het zou verstandig zijn om niet de lange geschiedenis van strijd te vergeten, die tot dit punt heeft geleid. En er kan ook een tendens zijn om er van uit te gaan, dat wij weten wat democratie betekent – is het niet simpel, één persoon, één stem?

Het is waar, dat universeel en gelijk stemrecht het kernbeginsel van democratie is, en, evenals mensenrechten, nog eens de fundamentele gelijkheid van alle personen en de waarde van de individuele persoon vastlegt. Maar, zoals onderartikel 3 aangeeft, is er meer nodig voordat een maatschappij als een ware democratie geclassificeerd kan worden. Het onderartikel dekt de punten, dat er een regelmatige, door de wet gegarandeerde, electorale cyclus moet zijn, en dat de stemming geheim moet zijn, om intimidatie te voorkomen. In de verwijzing naar “echte verkiezingen” duidt het er ook op, dat de stemming goed geconstrueerd en op de juiste manier geregeld moet zijn om fraude te vermijden. Toch zijn er nog meer voorwaarden, die wij kunnen stellen: bijvoorbeeld, dat de politie en de strijdkrachten niet partijdig mogen zijn; en dat de media er vrij in moeten zijn om volledige, onpartijdige berichtgeving te verschaffen over allen, die bij de verkiezingen betrokken zijn. Ook deze lijst is niet volledig, en men zou kunnen denken aan andere voorwaarden, die noodzakelijk zijn. Het is een interessante vraag of een willekeurige, nu bestaande regering, ook in deze termen als een volledige democratie gekwalificeerd zou kunnen worden. Evenzo is er geen enkele maatschappij, die de Universele Verklaring volledig in praktijk brengt. Daardoor komt het dat heel het bestaan van de Verklaring voor alle regeringen een soort uitdaging is, en vooral voor democratieën. Dat

komt doordat democratieën de grens voor hun gedrag toch al hoog stellen, vooral met betrekking tot individuele personen, dat er zoveel van hen verwacht wordt.

Alice Bailey stelt voor dat de universaliteit van democratie de verantwoordelijkheid van de mensheid is – zij het ook onnauwkeurig – voor de zuivere energie van Liefde, en suggereert, dat een ware democratie mogelijk wordt “door een juist gebruik van de opvoedingssystemen en door de mensen gestadig te oefenen in het onderkennen van de fijnere waarden, het betere inzicht, het hoger gestemde idealisme, de geest van synthese en coöperatieve eenheid”. Om naar deze ware democratie te gaan, geeft ze aan dat wat wij verder nodig hebben een groter aantal werkelijk ontwaakte mensen is, en wanneer dit zo is, dan “zullen we zien, dat er een zuivering in ons proces van vertegenwoordiging plaats grijpt, maar ook, dat de mensen een nauwkeuriger rekenschap zullen eisen van hen, die zij tot leiders hebben gekozen. Er moet tenslotte een hechter verband komen tussen het opvoedingssysteem, de wetgeving en de regering, maar alles zal worden gericht op een poging om de beste idealen van de dan levende denkers te verwezenlijken” (Het Naar Buiten Treden van de Hiërarchie, Eng. p. 52-3). Wanneer dat zo is, ... “zullen de mensen geen autoritair gezag van enige kerk dulden, noch een totalitair regiem van enig politiek stelsel. Zij zullen zich geen overheersing laten welgevallen noch die toelaten van welke groep ook, die het als haar taak beschouwt hen te vertellen wat ze moeten geloven om te worden verlost, of welke regering ze moeten aanvaarden”. (idem Eng. p. 618)

(22) Een ieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid en heeft er aanspraak op, dat door middel van nationale inspanning en internationale samenwerking, en overeenkomstig de organisatie en de hulpbronnen van de betreffende Staat, de economische, sociale en culturele rechten, die onmisbaar zijn voor zijn waardigheid en voor de vrije ontplooiing van zijn persoonlijkheid, verwezenlijkt worden.

Er is weinig op te merken in dit artikel, behalve de belangrijke verklaring “overeenkomstig de organisatie en de hulpbronnen van de betreffende Staat”. Er zijn veel staten die het vooralsnog niet kunnen opbrengen hun burgers enkele van de economische, maatschappelijke en culturele rechten, zoals universeel basisonderwijs, te bieden. Zoals het onderstaande Artikel 28 aangeeft, is het de voornaamste uitdaging een manier te vinden om de rijkdommen van de planeet billijker te verdelen, zodat alle burgers alle rechten hebben.

(23) 1. Een ieder heeft recht op arbeid, op vrije keuze van beroep, op rechtmatige en gunstige arbeidsvoorwaarden en op bescherming tegen werkloosheid.

2. Een ieder, zonder enige achterstelling, heeft recht op gelijk loon voor gelijke arbeid.

3. Een ieder, die arbeid verricht, heeft recht op een rechtvaardige en gunstige beloning, welke hem en zijn gezin een menswaardig bestaan verzekert, welke beloning zo nodig met andere middelen van sociale bescherming zal worden aangevuld.

4. Een ieder heeft het recht om vakverenigingen op te richten en zich daarbij aan te sluiten ter bescherming van zijn belangen.

(24) Een ieder heeft recht op rust en op eigen vrije tijd, met inbegrip van een redelijke beperking van de arbeidstijd, en op periodieke vakanties met behoud van loon.

Het recht om te werken is gecompliceerd. Niet alleen de economische en maatschappelijke verantwoordelijkheden jegens de persoon hebben daar mee te maken, maar ook de morele verantwoordelijkheid van de persoon zelf. Het volgende fragment van E.F. Schumacher legt vooral nadruk op dit laatste punt.

“De traditionele wijsheid leert dat de functie werken eigenlijk drievoudig is: (1) iemand de kans geven zijn vermogens te gebruiken en te ontwikkelen; (2) hem in staat stellen zijn aangeboren egocentriciteit te overwinnen door met anderen samen een taak te verrichten; en (3) de goederen en diensten voort te brengen, die wij allen voor een behoorlijk bestaan nodig hebben. Ik denk, dat dit onderwezen moet worden ...

De vraag komt op: Hoe bereiden wij jonge mensen voor op de komende wereld van werk, en het eerste antwoord moet volgens mij zijn: Wij moeten hen er op voorbereiden onderscheid te kunnen maken tussen goed en slecht werk, en hen aanmoedigen geen slecht werk aan te nemen. Dat wil zeggen, dat zij ertoe aangemoedigd moeten worden zinloos, vervelend, afstompend en zenuwslopend werk af te wijzen, waarin een man (of vrouw) het verlengstuk van een machine of systeem is. Het moet hen onderwezen worden dat werk de vreugde van het leven is en nodig is voor onze ontwikkeling, maar dat zinloos werk een gruwel is...” (uit: Schumacher, E.F. *Good Work*, Sphere Books, London, 1980).

Het belangrijkste punt in onderartikel 1 is dus wellicht “vrije keuze van beroep”. He-las is dit tegenwoordig niet het geval voor grote aantallen mensen, die ofwel werkloosheid moeten aanvaarden of werk in banen, waar zij in verschillende mate een aversie tegen hebben. Toegang tot een maatschappij waar er werkelijk vrije keuze van creatieve werkgelegenheid is ten behoeve van het geheel lijkt een lange strijd te zijn. Zoals Schumacher aanvoert, is een belangrijke oplossing in dit proces opvoeding.

Onderartikel 3 en zijn eis van “ een rechtvaardige en gunstige beloning” kan rechtstreeks gekoppeld worden aan de Menswaardige Loon Beweging. De volgende passage, genomen uit de Wereld Goede Wil Studieset over de Problemen van Kapitaal, Werk en Werkgelegenheid (Op verzoek verkrijgbaar bij Wereld Goede Wil, en ook te downloaden van onze website, www.worldgoodwil.org) legt dit gedetailleerder uit:

“Daar de primaire bron van inkomsten voor de meerderheid van de werkende klasse rond de wereld verdiend wordt door zelfstandig te werken met minimaal geldelijk voordeel, heeft het Centrum voor Volkseconomie (www.populareconomics.com) een strategie voorgesteld om het probleem van lage inkomens aan te pakken door de salarissen te verhogen, die de mensen voor hun werk ontvangen – zowel betaald als informeel. Zulk een strategie is geleidelijke gelijkstelling van loon en het vestigen van een universele formule om de hoogte van een menswaardig loon vast te stellen, dat elk gebied van de wereld insluit ...

De term menswaardig loon verwijst naar het minimum uurloon dat iemand nodig heeft om een minimum levensstandaard te verwerven. In de context van ontwikkelde landen zoals de Verenigde Staten, Groot Brittannië of Zwitserland, beschouwt men deze standaard gewoonlijk als te eisen, dat iemand die veertig uur per week werkt, zonder aanvullend inkomen, in staat moet zijn zich huisvesting, voedsel, openbare voorzieningen, transport, gezondheidszorg en een bepaalde hoeveelheid recreatie te kunnen verschaffen”.

De nadruk in onderartikel 4 op het vormen van vakbonden is belangrijk, daar het voornamelijk door het neerleggen van werk in stakingen is gekomen, dat werknemers in de geïndustrialiseerde wereld voor hun vrijheid en basisrechten hebben gevochten en ze hebben gekregen. Toen de moderne arbeidersbeweging ontstond was het, zoals Alice Bailey in *Problemen der Mensheid* schrijft, “een grote, geestelijke beweging, die leidde tot het opnieuw opvlammen van de goddelijke vonk” in de mensheid en tot een uitdrukken van die “geestelij-

ke eigenschappen, die in het mensdom gelegen zijn”. Maar, zo waarschuwde ze ook, de arbeidersbeweging heeft nu in sommige gevallen ook opgehouden een beweging te zijn, die werkt voor de belangen van de grote massa mensen. Er zijn voorbeelden van moderne vakbewegingen die machtige organisaties worden, gewijd aan het verkrijgen van maximum voordelen voor hun eigen leden, ook als dat schadelijk is voor het algemeen goede. Waar dat is gebeurd, zijn die verenigingen, evenals kapitaal, een kracht van georganiseerd egoïsme geworden. Er is een nieuwe verhouding nodig van gelijkwaardiger partnerschap tussen kapitaal en werk, waarbij een bestuur als bemiddelaar optreedt, dat manieren vindt om zinvol werk en beloning aan allen te geven, terwijl het tegelijkertijd de grenzen van het planetaire ecosysteem respecteert.

- (25) 1. *Een ieder heeft recht op een levensstandaard, die hoog genoeg is voor de gezondheid en het welzijn van zichzelf en zijn gezin, waaronder begrepen voeding, kleding, huisvesting en geneeskundige verzorging en de noodzakelijke sociale diensten, alsmede het recht op voorziening in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, overlijden van de echtgenoot, ouderdom of een ander gemis aan bestaansmiddelen, ontstaan ten gevolge van omstandigheden onafhankelijk van zijn wil.*
2. *Moeder en kind hebben recht op bijzondere zorg en bijstand. Alle kinderen, al dan niet wettig, zullen dezelfde sociale bescherming genieten.*

Het eerste deel van onderartikel 1 kan gekoppeld worden aan de bovenstaande discussie over het Menswaardige Loon. Maar wat als de persoon om de een of andere reden zonder werk is? Daarvoor is door een aantal progressieve economische denkers, zoals James Robertsom, een samenhangend idee, dat van een Burgerlijk of Minimum Inkomen, gepromoot. Een Burgerlijk Inkomen is een automatisch, onvoorwaardelijk en niet terugtrekbaar inkomen voor elke burger, betaald door belastingaftrek en inkomensonderzoek en gunstige heffingen.

Een Burgerlijk Inkomens schema (soms Minimum Inkomen of Universele Steun genoemd) is bedoeld om de tekortkomingen van de huidige welvaartsstaat te overwinnen. Er wordt gesuggereerd, dat het heel eenvoudig toe te passen zou zijn, dat het de economische efficiency zou verhogen, armoede zou helpen voorkomen en de maatschappij zou verenigen. De betaling ervan zou – zeer belangrijk – *niet* afhangen van de werkstatus. Ieder die de arbeidsmarkt betreedt of weer intreedt zou zijn BI houden, en studenten en stagiaires zouden een zeker inkomen hebben. Door afschaffing van de geschiktheid voor werk, zou bij de introductie van een Burgerlijk Inkomen het niveau verlagen waarop betaald werk de moeite loont. Het huidige patroon van kansen op werkgelegenheid is in veel landen te star en onbuigzaam, vooral voor minder bevoorrechte groepen, zoals mensen met invaliditeit en eenoudergezinnen met kleine kinderen. Het is ook ongeschikt voor steeds groeiende aantallen oudere werknemers, die de voorkeur zouden geven aan een vorm van parttime werken tijdens de overgang van een volledige baan naar pensioen. Met een BI in de hand zou deeltijds werk, flexibel werken, tijdelijke contracten en zelfwerkzaamheid aantrekkelijker worden. Door te helpen de barrières tussen werkgelegenheid en werkloosheid af te breken, zou een Burgerlijk Inkomen werknemers in staat stellen flexibeler werkpatronen te ontwikkelen, die meer gebaseerd zijn op hun eigen behoeften. En het zou wat compensatie geven aan diegenen, wier vrijwillige zorgzame bijdrage zo belangrijk is voor de maatschappij.

(tekst overgenomen van www.citizensincome.org)

- (26)1. *Een ieder heeft recht op onderwijs; het onderwijs zal kosteloos zijn, althans wat het lager en basisonderwijs betreft. Het lager onderwijs zal verplicht zijn. Ambachtsonderwijs en beroepsopleiding zullen algemeen beschikbaar worden gesteld. Hoger onderwijs zal gelijkelijk openstaan voor een ieder, die daartoe de begaafdheid bezit.*
2. *Het onderwijs zal gericht zijn op de volle ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid en op de versterking van de eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Het zal het begrip, de verdraagzaamheid en de vriendschap onder alle naties, rassen of godsdienstige groepen bevorderen en het zal de werkzaamheden van de Verenigde Naties voor de handhaving van de vrede steunen.*
3. *Aan de ouders komt in de eerste plaats het recht toe om de soort van opvoeding en onderwijs te kiezen, welke aan hun kinderen zal worden gegeven.*

Het belang van opvoeding en onderwijs in de moderne wereld kan nauwelijks onderschat worden. Talloze planetaire crises doemen steeds dreigender op, en aan de kinderen van nu moeten de middelen gegeven worden om ze aan te pakken. Dat kan echter niet gedaan worden door de eindeloze inprenting van informatie. Terwijl een gepast platform van kennis als beginpunt nodig is, is het ook van cruciaal belang dat men zich bezighoudt met de creativiteit van kinderen – want creatieve vernieuwing en onzelfzuchtig gedrag zullen nodig zijn om de toenemende planetaire noodtoestand aan te pakken.

Dit nieuwe soort opvoeding vraagt om de erkenning van de gehele mens, inclusief zijn/haar ethische, innerlijke of spirituele formaat; het oppert de noodzaak voor studenten om bewust te zijn van de planeet als een geheel, en het richt zich op de onderlinge verbondenheid van alle systemen. De innerlijke, subjectieve wereld van de mens, de uiterlijke, tastbare/objectieve omgeving, en de verbindende, onderling afhankelijke verhoudingen moeten onderzocht en begrepen worden. Van de innerlijke en de uiterlijke dimensies moet men inzien, dat ze verbonden en allen even goddelijk zijn en recht hebben op meer begrip en ontwikkeling.

De rol van opvoeders is van centraal belang in deze nieuwe opvoeding. Het is noodzakelijk dat, voor zover mogelijk, zij vrij zijn van vooroordeel, gevoel hebben voor wereldburgerschap, en gezonde, constructieve opstellingen uitdrukken. Het is belangrijk dat onderwijzers zorgzaam en liefdevol zijn en de juiste sfeer kunnen scheppen waarin een kind vrijelijk kan leren en groeien. Een begrip van psychologische beginselen zou ook een vereiste moeten zijn, zodat onderwijzers hun rol als opvoeder ten volle beseffen: studenten helpen hun hoogste potentieel *naar boven te halen*, terwijl zij hen leren om met hun zwakheden en beperkingen te werken en deze te overwinnen.

Ons opvoedingssysteem moet een nieuwe visie en doel omvatten. De groeiende erkenning, dat misbruik van de materie, criminaliteit, en algemene onrust, zo zichtbaar in onze huidige maatschappij, evenzeer van een materiële als van een geestelijke armoede stamt, leidt ook tot een nieuw begrip over wat een passend opvoedingssysteem is. Wij erkennen, dat het probleem van opvoeding niet langer alleen kwestie is van leren lezen en schrijven en een lichaam van feitenkennis te vormen. Het is ook het probleem van de hypothese van de ziel te kunnen voorleggen – de innerlijke factor binnen elke mens die “het goede, het ware, en het mooie voortbrengt”. Creatieve uitdrukking en menselijke inspanning zullen dan erkend worden als de logische, wetenschappelijke uitkomst van duidelijk toegepaste opvoedingsprocedures.

- (27) 1. *Een ieder heeft het recht om vrijelijk deel te nemen aan het culturele leven van de gemeenschap, om te genieten van kunst en om deel te hebben aan wetenschappelijke vooruitgang en de vruchten daarvan.*
2. *Een ieder heeft het recht op de bescherming van de geestelijke en materiële belangen, voortspruitende uit een wetenschappelijk, letterkundig of artistiek werk, dat hij heeft voortgebracht.*

Over dit artikel valt weinig op te merken, behalve dat onderartikel 2 van dit artikel over eigendom van wetenschappelijke en kunstzinnige producties een gebied is, dat op het ogenblik een enorme vlucht ondergaat, dankzij de toenemende digitalisatie van alle vormen, wat het veel gemakkelijker maakt deze over te brengen en te kopiëren. Gegeven de manier waarop huidige economische systemen werken, is het waarschijnlijk nog te vroeg om te verwachten, dat mensen ideeën vrijelijk delen zodra deze opgekomen zijn, hoewel de Creatieve Openbare Beweging (zie creativecommons.org) al stappen in deze richting doet. Maar het is op zijn minst mogelijk zich een toekomst voor te stellen waarin dit onderartikel overbodig wordt, omdat iedereen begrijpt dat elk product van het menselijk denkvermogen en van het hart bestaat ten goede van allen.

- (28) *Een ieder heeft recht op het bestaan van een zodanige maatschappelijke en internationale orde, dat de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, daarin ten volle kunnen worden verwezenlijkt.*

Dit Artikel onthult de gehele bedoeling van de visie van de ontwerper – een wereld waarin de naties actief samenwerken, met voldoende billijkheid de hulpbronnen van de wereld eerlijk delen, zodat de armste persoon in de armste staat toch elk afzonderlijk recht in de Verklaring krijgt. Al zijn we nog ver van deze positie verwijderd, hoeveel verder zouden we zijn in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog? Toch hadden zij de moed een visie van hoge beginselen bekend te maken die, om tenslotte gerealiseerd te worden, het beste van iedere afzonderlijke persoon verlangt, of dat nu een gewone burger is of een internationaal staatsman. Zo'n visie is inderdaad geestelijk, en moet onze actieve steun en medewerking inspireren.

- (29) 1. *Een ieder heeft plichten jegens de gemeenschap, zonder welke de vrije en volledige ontplooiing van zijn persoonlijkheid niet mogelijk is.*
2. *In de uitoefening van zijn rechten en vrijheden zal een ieder slechts onderworpen zijn aan die beperkingen, welke bij de wet zijn vastgesteld en wel uitsluitend ter verzekering van de onmisbare erkenning en eerbiediging van de rechten en vrijheden van anderen en om te voldoen aan de gerechtvaardigde eisen van de moraliteit, de openbare orde en het algemeen welzijn in een democratische gemeenschap.*
3. *Deze rechten en vrijheden mogen in geen geval worden uitgeoefend in strijd met de doeleinden en beginselen van de Verenigde Naties.*

De gunstige zijde van rechten zijn natuurlijk verantwoordelijkheden⁽³⁾ of plichten. Zoals boven aangevoerd, en ook in de Preamble benadrukt is, is het de plicht van iedereen die in de Verklaring gelooft, dat geloof praktisch te maken door haar te propageren. En bovendien zijn leven te leiden in overeenstemming met de beginselen ervan, wat verdere inspanningen noodzakelijk maakt. Hoever men daarmee gaat is een kwestie van persoonlijke beslissing, maar men zou zich bijvoorbeeld een interpretatie van Artikel 25 kunnen voorstellen, dat men de plicht heeft voor zijn eigen gezondheid te zorgen, te garanderen dat er geen uitzonderlijke druk op gezondheidsdiensten wordt uitgeoefend. Gaan we verder dan het individuele niveau,

dan zijn er nu zoveel verschillende soorten organisaties van burgers, die zich bezighouden met alle kwesties die in de Verklaring naar voren komen, dat iedere persoon van goede wil een terrein van dienst moet kunnen vinden, dat bij hem past.

Onderartikel 2 benadrukt de wederkerigheid en onderlinge afhankelijkheid van mensenrechten – zij kunnen alleen echt ten volle beschermd worden wanneer iedereen zijn deel in het proces erkent. Deze onderlinge afhankelijkheid weerspiegelt de onderlinge afhankelijkheid van planetaire ecosystemen, wat ons eraan herinnert, dat wij niet alleen verantwoordelijkheden hebben ten opzichte van andere mensen, maar ook ten opzichte van alle levensvormen.

De Verklaring besluit met een voor de hand liggende, maar toch belangrijke slotfase:

(30) Geen bepaling in deze Verklaring zal zodanig mogen worden uitgelegd, dat welke Staat, groep of persoon dan ook, daaraan enig recht kan ontlenen om iets te ondernemen of handelingen van welke aard ook te verrichten, die vernietiging van een van de rechten en vrijheden, in deze Verklaring genoemd, ten doel hebben.

Conclusie

Nadat wij de Verklaring gedetailleerd hebben onderzocht, is het tijd te overwegen hoe de erin vervatte rechten feitelijk uitwerken. Het eerste stadium van deze uitwerking komt, zoals in de inleiding aangevoerd, in de formulering van wetten – want alleen dan kunnen regeringen rechten in de praktijk toepassen. Zoals in de bespreking van Artikel 2 vermeld, waren de rechten in de Verklaring in twee wettelijke instrumenten of Overeenkomsten verdeeld. Oorspronkelijk was slechts één Overeenkomst gepland, die alleen burgerlijke en politieke rechten zou omvatten. Maar toen economische, maatschappelijke en culturele rechten werden toegevoegd, stelden sommige naties, daar de realisatie ervan afhankelijk is van de beschikbaarheid van de hulpbronnen, dat deze beschouwd moesten worden als idealen, niet als rechten. Als zodanig, argumenteerden deze naties, zouden het geen bindende verplichtingen moeten zijn die het verschaffen van burgerlijke en politieke rechten zouden kunnen afzwakken. Wegens dit meningsverschil werd besloten de Overeenkomst in tweeën te splitsen, een over Burgerlijke en Politieke Rechten (ICCPR), de andere over Economische, Sociale en Culturele Rechten (ICESCR).

Wat deze splitsing inkapselt is de ingewortelde moeilijkheid om idealen in het menselijk leven te grondvesten. In het verleden zijn er altijd verschillen geweest in het interpreteren van rechten, veroorzaakt door lang gevestigde culturele en ideologische verschillen tussen personen, tussen groepen, en tussen naties. Zoals opgemerkt in de bespreking van Artikel 18 tot 20, is de mensheid sterk geconditioneerd door de hoedanigheid van het bewustzijn, bekend als harmonie door conflict, en we mogen hopen dat er ten slotte een oplossing komt voor dit fundamentele meningsverschil, waarbij de twee Overeenkomsten weer worden herenigd om de Verklaring te weerspiegelen. Maar op het ogenblik heeft de mensheid twee aparte wettelijke instrumenten, gebaseerd op de UVRM, juist omdat zij bedoeld zijn in de wetgeving te worden opgenomen. Terwijl de UVRM bestaat uit 30 artikelen en (in het Engels) 1.800 woorden, bevatten de twee Overeenkomsten samen 84 artikelen en (in het Engels) 10.641 woorden⁽⁴⁾.

In de praktijk kan elke natie ofwel één Overeenkomst of beide Overeenkomsten ondertekenen. Zoals de dingen er in 2009 voorstaan, nemen 164 naties deel aan de ICCPR en nemen

160 naties deel aan de ICESCR. Dit is de context van het lidmaatschapsrooster van de VN van 192 naties. Wij kunnen dus zien dat, terwijl de rechten in de UVRM niet universeel geaccepteerd zijn, er slechts enkele naties niet bereid zijn deze onderdeel van hun wettenstelsel te maken. Deze volop in het nieuws komende personen verbergen echter het feit, dat naties niet noodzakelijk elke bepaling in een Overeenkomst ondertekenen. Zouden zij dat wel doen dan zouden zij, op het moment van de ondertekening, bezwaar maken tegen specifieke bepalingen, als zij menen dat deze in strijd zijn met hun eigen nationale wetten (het is het waard op te merken, dat andere naties formeel hun mening kunnen uiten, dat zij het niet eens zijn met deze bezwaren). En verder is er ook de mogelijkheid om in een tijd van nood, zoals oorlog, van specifieke bepalingen af te wijken.

In feite is er dus, in plaats van een uniform beeld, een nogal gecompliceerd allegaartje van overeenstemming en meningsverschil betreffende de tenuitvoerlegging van rechten. Dit is zonder in overweging te nemen in hoeverre de bepalingen van de Overeenkomst in specifieke nationale wetten zijn geïntegreerd, en hoe geestdriftig deze wetten worden gehandhaafd, twee factoren die ingevolge gebeurtenissen in de wereld snel kunnen veranderen. In Europa bijvoorbeeld, een continent dat traditioneel met de verdediging van mensenrechten in verband wordt gebracht, zien wij dat de immigratiepolitiek in Denemarken sinds de eeuwwisseling harder is geworden. En in Nederland en het Verenigd Koninkrijk wordt er voortdurend gedebatteerd over wat toelaatbaar is als vrijheid van spreken, vooral met betrekking tot de beschrijving van de Islam. Daar wij leven in een maatschappij die steeds meer door technologie gedreven wordt, met talloze manieren van informatie overdracht, komt de kwestie van censuur tegenover vrijheid van spreken overall inderdaad scherper in beeld. Technologie heeft ook invloed op het recht van privacy, terwijl afdelingen van de regering en commerciële maatschappijen steeds meer informatie over burgers hebben.

Het is echter verstandig niet te snel te wanhopen over wat een geleidelijke uitholling van sommige rechten blijkt te zijn. Wij mogen niet vergeten hoe ver de wereld sinds 1948 gekomen is, vooral daar de twee Overeenkomsten vóór 1966 zelfs niet bestonden. De vrouwenbeweging is goed op dreef gekomen; door de staat goedgekeurd racisme, zoals de apartheid in Zuid-Afrika, is grotendeels voorbij; de landen die vroeger het Oostblok vormden, hebben nu regeringen, die over het algemeen democratie hebben aangenomen. En als we een nog wat langer termijn perspectief nemen, kunnen we zien dat de geschiedenis een gestage uitbreiding van mensenrechten onthult, toegekend aan iedere burger, ondanks de tijdelijke terugzettingen, die soms plaatsvinden in tijden van maatschappelijke beroering.⁽⁵⁾

Een belangrijk mechanisme om te helpen de verdere uitholling van rechten te voorkomen, is het verslaggevingmechanisme inherent in de ICCPR en de ICESCR. Een van hun bepalingen is de eis, dat regeringen verslag moeten uitbrengen over de vorderingen die gemaakt zijn door het toepassen van de door de Bepalingen beschermde Mensenrechten, en zo een belangrijke maatstaf verschaffen dat de burgers van de natie, en andere regeringen, kunnen gebruiken om de vooruitgang te meten. Het ICCPR verslag wordt elke vijf jaar aan het Mensenrechten Comité voorgelegd, een lichaam van 18 onafhankelijke Mensenrechten experts, die elkaar driemaal per jaar in New York of Genève ontmoeten. Het Mensenrechten Comité gaat dan in een constructieve dialoog met vertegenwoordigers van het land, dat het verslag voorlegt, en zijn belangen en aanbevelingen tot de vertegenwoordigers richt in een reeks eindopmerkingen. Het ICESCR rapport wordt voorgelegd aan de Economische en Sociale Raad van de VN. De **Raad voor de Mensenrechten** – niet te verwarren met het bovengenoemde Mensenrechten Comité: De Raad voor de Mensenrechten is een intergouvernementeel lichaam binnen het stelsel van de VN, dat gevormd wordt door een roulerend panel van

47 Staten. Het is een controversiëler lichaam dan het lagere profiel van het Comité, doordat de werkzaamheid en openbare verklaringen van de Raad soms beschouwd worden alsof ze over politiek praten. In feite eist de Raad voor de Mensenrechten, evenals het ontvangen van informatie van andere VN lichamen zoals de Economische en Sociale Raad ook, onder een proces dat de Universele Periodieke Terugblik wordt genoemd, dat pas in 2007 is opgezet, van elke lidstaat om de vier jaar een rapport over Mensenrechten. Hoewel dit proces niet direct met de twee Overeenkomsten is verbonden, is het er duidelijk qua bedoeling mee verwant, en is het verbreidingsgebied ervan ook groter, daar alle 192 lidstaten die het herzieningsproces in 2009 ondergingen, ook die welke de twee Overeenkomsten niet getekend hebben, (zoals bijvoorbeeld China, die niet aan de ICCPR deelneemt) moeten gehoorzamen.

Terwijl geen van de lichamen die deze verslagen ontvangen en er commentaar op leveren de legale macht hebben om naties te dwingen hun manieren te veranderen, is hun vermogen om licht op de Mensenrechten situatie te laten schijnen, belangrijk. Het staat andere naties, burgerlijke organisaties, en globaal denkende burgers toe vooruitgang te taxeren, en andere prioriteiten voor denken en doen te stellen. En in een tijdperk van globale media is het feit, dat dit gezien wordt als een tijdperk, dat zich conformeert aan geaccepteerde normen van internationaal gedrag, een steeds krachtiger wordende aansporing aan regeringen. Een aantal regeringen, zoals de VS, Zweden, Nederland en het Verenigd Koninkrijk hebben inderdaad aparte departementen of afdelingen die zich uitsluitend richten op Mensenrechten.

Van één Verklaring zijn we overgegaan naar twee Overeenkomsten, naar een aantal internationale legale instrumenten, en ten slotte naar een groot aantal actuele legale bepalingen. Van eenvoud naar ingewikkeldheid, van hoge beginselen naar gebrekkige tenuitvoerlegging – het lijkt erop dat dit altijd de manier bij menselijke instellingen is. Maar er is veel dat mensen van goede wil kunnen doen om de voortdurende vervolmaking van de tenuitvoerlegging van Mensenrechten te steunen. Er zijn burgerlijke organisatie die zich uitsluitend richten op het thema Mensenrechten: Human Rights Watch en Amnesty International zijn twee van de grootste, maar er zijn vele andere, die zich specifiek met bepaalde rechten bezighouden – zoals kinderrechten, vrouwenrechten, immigranten rechten, enz. – of die zich op regionale of nationale kwesties richten. En in feite, hoewel zij zich niet uitdrukkelijk op Mensenrechten richten, beïnvloedt het werk van de meeste burgerlijke organisaties dit thema op de een of andere manier. Niettemin, terwijl praktisch deelnemen aan zulk werk een belangrijk middel tot dienstverlening is, is meditatie wellicht het krachtigste middel, dat voor de mensen openstaat.

Groepsmeditatie kan een krachtige vorm van dienst aan de mensheid zijn in een tijd van wereldcrisis zoals deze, wanneer de oude, vertrouwde manieren in twijfel worden getrokken en ontoereikend zijn bevonden, maar waarin toch weinig helderheid is opgekomen om de weg te verlichten. Fundamentele ideeën waarop een nieuwe en betere wereld voor allen gebaseerd moet zijn, zoals de UVMR, kan door de kracht van meditatie verhelderd en krachtiger worden, wat hen herkenbaar maakt voor mensen van goede wil over de hele wereld. Groepsmeditatie kan eraan meehelpen de groei van de openbare mening te stimuleren, en de inspanningen vergroten van die dienaren die hun weg doorgedacht hebben tot een nieuw begripsniveau, wat hen helpt hun wijsheid als een visie voor de ogen van alle mensen te houden.

Door de stilzwijgende gevolgen van zijn eigen wereldbeschouwing heen kijken en de nodige stappen nemen om zijn eigen opstelling en verhoudingen aan te passen, zodat men werkelijk gemotiveerd wordt door het goede voor de groep en het omvangrijker welzijn van de mensenmaatschappij, veroorzaakt onvermijdelijk zijn eigen crisis, maar dan een construc-

tieve, spirituele crisis, die leidt tot een helderder onderscheid tussen behoeften en begeerten, die de roep om eigenbelang en de eisen van het afgescheiden zelf tot bedaren brengt. Door de kracht van onze geconcentreerde gedachten te geven, helpen we de mentale atmosfeer te scheppen, waarin doorbraken en vernieuwingen in Mensenrechten en democratie kunnen plaatsvinden, wat zal leiden tot een wereld waarin de waarde van de persoon en het feit van de ene mensheid universeel geaccepteerd en gewaardeerd worden. De UVRM staat als een spirituele mijlpaal in de voortdurende inspanningen van de mensheid om een waarlijk globale beschaving te scheppen, en het document zelf, en alle inspanningen van de voorgaande zestig jaar om dit in praktijk te brengen, roepen ons ertoe op ermee door te gaan de invloed te vergroten, zodat zijn volgende zestig jaar meer reden tot feestvieren zullen heven.

* * *

(1)

Het onderscheid tussen burger/politieke rechten en economisch/sociale/culturele rechten wordt verder onderzocht in de bespreking van Artikel 2 hieronder.

(2)

Philip K. Howard, *The Collapse of the Common Good: How America's Lawsuit Culture Undermines Our Freedom*, Ballantine Books, New York, 2002. En neem contact op met: Common Good, 675 Third Avenue, 32nd Floor, New York, N.Y 10017, USA; Fax: +1-(212)-681-8221; E-mail:hq@cgood.org; Web: commongood.org voor de Common Good Beweging die opgezet is om deze discussie voort te zetten.

(3)

De Internationale Raad, een gerenommeerd lichaam van wijze staatslieden, hebben een Universele Verklaring van Verantwoordelijkheden van de Mens samengesteld als een aanvulling op de Verklaring van de Rechten van de Mens. Kopieën zijn op verzoek verkrijgbaar bij Wereld Goede Wil. Ook verkrijgbaar zijn kopieën van het Handvest van de Aarde, dat dit idee vanuit een ecologische hoek benadert.

(4)

In feite zijn de Overeenkomsten slechts twee van vele *overeenkomsten*, d.w.z. wettelijk bindende instrumenten, vastgesteld bij internationale wet. Die terreinen van mensenrechten, waarvan de VN geloven, dat zij extra aandacht nodig hebben, hebben hun eigen overeenkomst. Sommige welbekende overeenkomsten zijn die betreffende de Rechten van het Kind, de Uitroeiing van alle Vormen van Raciale Discriminatie, en de Uitroeiing van ALLE Vormen van Discriminatie jegens Vrouwen. De ICCPR en de ICESCR zijn echter de twee met de verste reikwijdte, en samen genomen met de UVRM, wordt er soms naar verwezen als de Internationale Grondwet.

(5)

Sprekend in New York op het Wereld Goede Wil seminar *Mensenrechten, Spirituele Verantwoordelijkheden – Een Crisis voor de Democratie*, zette Kimberley Riley de historische groei van rechten in de context van democratie uiteen vanaf de tijd van de Babylonische keizer Hammurabi (1760 v Chr.). Een afschrift kunt u bestellen bij Wereld Goede Wil, en de geluidsband is verkrijgbaar via onze website www.worldgoodwill.org

* * *